Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 154. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го СЕРПНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 12, 1954. No. 154. VOL. LXI.

КЛАРК ДОМАГАЄТЬСЯ ЗІРВАННЯ ЗВ'ЯЗКІВ З КОМУНІСТАМИ

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ ПОВИННІ ПЕРЕМІНИТИСЯ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ПРОТИСОВЄТСЬКИХ ДЕРЖАВ

Вашингтон. — Ген. Марк В. Кларк зізнавав на Сенатській Комісії Внутрішньої Безпеки і заявив, що ЗДА повинні зірвати дипломатичні зв'язки з Совєтами і всіми сателітськими державами. Він також домагався, щоб Об'єднані Нації були переорганізовані в такий спосіб, щоб до них належали тільки держави вільного світу, які об'єдналися б для боротьби проти світового комунізму. Кларк заявив, що політичні і дипломатичні рішення Вашингтону вийшли на користь комуністам. Він казав, що в багатьох випадках в попередніх роках політичні чинники не ходили слухати тих, які краще знали, що потрібне до військової перемоги і що потрібне до оборони вільного світу в післявоєнних роках. Ген. Кларк брав активну участь в перемозі в Італії, а пізніше був головним командантом у Кореї. Головні пункти зізнання Кларка в Сенатській Комісії такі. 1. Коли б були дозволили бомбардувати ворога поза рікою Ялу в Кореї, то сьогодні Корея була б об'єднана під демократичним урядом. 2. Коли б можна було тоді атакувати Манджурію, то не було б тепер індокитайської кризи. 3. Треба було атакувати китайських комуністів в Манджурії зараз після того, як вони вмішалися в війну в Кореї, і це, на думку ген. Кларка, було б не спричинило загальної війни, бо російські комуністи зайняті „холодною війною" і вони почнуть загальну війну тільки тоді, — коли їм це подобається. — Кларк сказав, що хоч він і був командантом Об'єднаних Націй в Кореї, то він не має належного респекту перед цією організацією. ОН майть прегарний будинок в Ню Йорку і мають делеґатів з усіх держав. Але ОН дають нагоду легко працювати комуністичним шпигунам, а ЗДА не приносять жадної користи. Кларк заявив, що якби він був конґресменом то голосував би за резолюцією, щоб негайно зірвати дипломатичні зв'язки з СССР і їх сателітами. (Таку резолюцію вже вніс сенатор Дженнер, вона не має виглядів на прийняття). Генерал хвалив війська ОН, які хоробро билися в Кореї проти комуністів, але ОН дали відносно мало військової сили для боротьби в Кореї. Ще найбільше війська вислав туди англійський коммонвелт. Тепер, казав Кларк, вже запізно, щоб відновити війну в Індо-Китаї або в Кореї. „Я не знаю, хто робить нашу закордонну політику. — Але на мою думку ми занадто слабі в реаґуванні на комуністичні аґресії." Ми робимо Совєтам одну за одною уступки, і це заохочує їх до дальших аґресій за конференційним столом, і знеохочує вільні народи до того, щоб бути нашими приятелями.

Державний департамент проти зірвання зв'язків з комуністичними державами

Вашинґтон. — Представник державного департаменту заявив на конґресовій комісії, яку очолює конґресмен Чарлз Дж. Керстен, що зірвання дипломатичних і торговельних зв'язків із державами, опанованими комуністами, вийшло б комуністам на користь, а вільному світові на шкоду. Тоді вільні держави були б позбавлені змоги мати в комуністичних державах навіть ті „підслухові стійки", які тепер там існують у вигляді посольств і амбасад, а комуністи мають у всіх вільних державах свої п'яті колони, які будуть їх про все інформувати. Представник державного департаменту заявив, що комісія Керстена пропонує, щоб не тільки ЗДА, але й всі вільні країни зірвали дипломатичні зв'язки з комуністичним світом. Однак тут виринають труднощі, бо деякі вільні держави не погодяться на це. До того ж зірвання політичних і торговельних зв'язків з країнами поза залізною заслоною означало б, що вільний світ перестав цікавитися тими мільйонами невільників, і вони тоді втратили б надію на визволення. Щодо торгівлі з комуністичними країнами, то ЗДА вирішили, що краще буде торгувати з ними, але тільки такими товарами, які не мають значення для ведення війни.

Під Статуєю Волі — Музей Іміґрації

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер погодився на те, щоб в п'єдесталі на 300 стіп високої Статуї Волі, яка при в'їзді до Нюйоркського порту вітає нових іміґрантів до цієї країни, влаштувати Музей Іміґрації. Ця перебудова нижчої частини Статуї Волі на музей має коштувати коло п'ять мільйонів долярів, їх має зібрати від всього американського громадянства Американське Історично-Консерваторське Товариство вдовід того, ця країна розвивалася також і внаслідок численної іміґрації. В цьому музеї буде показана історія іміґрації до ЗДА і вклад в американську культуру, і взагалі в життя, осіб, що не народилися в ЗДА. — Нащадок першого американського секретаря скарбу — Александер Гамілтон очолює Історичне Товариство, яке має збирати фонди на цей музей.

В АМЕРИЦІ

● **Губернатор** стейту Ню Джерзі, Роберт Б. Майнер, чудом вийшов ціло з автової катастрофи, коли на його авто наїхав п'яний автоводій Говард Плент. Губернатор наздіґнав своїм автом Плента, який, втікаючи, наїхав на тягарову автомашину і мусів зупинитись.

● **Індіянку** Мері Луїзу Діфендер з племени Сіюкс із Північної Дакоти вибрано „Міс американських індіян". Вибір відбувся у Всеіндіянський Американський День в стейті Вайомінґ. Міс Діфендер має 23 роки і вона має бути присутня на виборі „Міс Америка", який відбудеться у вересні в Атлентік Ситі в Ню Джерзі.

● **Адвокат звільненої** із праці в армії пані Анни Лі Мосс повідомив, що його клієнтці закидають приналежність до комуністичної партії. Її вже були раз звільнили, але вона під присягою заявила, що не є і не була комуністкою.

● **По Алясці** загрозливо шириться недуга дитячого паралічу. Впродовж місяця занотовано 54 випадки цієї недуги. Цього року на дитячий параліч померли вже три особи. Досі на Алясці зареєстровано 101 випадок цієї недуги, а минулого року в тому самому часі тільки 37.

● **25 і 26 серпня** у місті Ґрейт Лейкес, Іллиной, відбудеться ліцитація непотрібних фльоті товарів. Ліцитуватимуть різнородні предмети, від лещатарських черевиків до залізничих вагонів —загальна вартість ліцитованих товарів 2,000,000 долярів.

● **Домагаються** загострити умови адоптації дітей. Дозвіл на адоптацію повинні видавати лише тоді, коли названі батьки запевнять, що адоптація вийде дитині на користь. Панна Юджіні Гохфілд пише в журналі „Діти", що хоч адоптовані діти мають найкращі умови життя в ЗДА, все ж таки можна сумніватися, чи відірвання дитини з її рідного середовища завжди може бути корисне для її майбутнього.

Б. ПРЕЗ. ГЕРБЕРТ ГУВЕР У ДЕНЬ СВОЇХ 80-х УРОДИН

Бувший президент Герберт Гувер обходив свої 80-ті уродини у своїм родиннім містечку Вест Бренч, у стейті Айова. Між святкуваннями було й відкриття школи, що його доверішив Мр. Гувер. На фото: Перед церемонією відкриття школи, Мр. Гувер розмовляє з місцевим пластуном-скавтом.

ГУВЕР КРИТИКУЄ ДЕМОКРАТІВ

Вест Бренч, Айова. — Бувший республіканський президент Герберт Гувер виголосив промову з приводу 80-річчя з дня свого народження в своїй родинній місцевості, в якій заявив, що „довга листа" президентських умов впродовж 20-річного демократичного урядування зменшила волю в цілому світі. Ті самі умови підорвали національну економіку і спричинили жахливу своїми наслідками „холодну війну". Під час останньої війни, казав Гувер, ми були свідками, як виконна влада присвоювала собі прикмети законодавчої влади. Перша з тих умов — це визнання Совєтів на початку 30-их років, яке відкрило широкі брами комуністам зрадникам до цієї країни. Пізніше наші таємні порозуміння з Совєтами спричинилися по поширення комунізму по всьому світу. Гувер критикував демократичний уряд ЗДА за те, що не протестував проти анексії Совєтами балтійських держав і проти поділу Польщі на конференції в Ялті. Ця догода в Ялті, казав Гувер, віддала під контролю Совєтів 10 держав і погодилася на їх невільництво. Тисячі людей слухали промови Гувера, які прибули з цілого стейту Айова та з інших стейтів. Бувший президент гостро атакував демократичну програму, яка змагає до того, щоб держава опікувалася людиною від її народження до гробової дошки. Ця програма вимагає видавати державні гроші на забезпечення добробуту своїм громадянам і тим способом послабляє господарку країни та обезцінює валюту. Гувер домагався строгого відмежування виконної влади від законодавчої, бо тепер виконна влада захопила деякі ділянки, які належать до Конґресу. Гувер казав, що він не боїться того, щоб теперішній президент Айзенгавер надуживав своєї влади, але ж Айзенгавер не буде вічно президентом ЗДА.

АФЛ називає економіку країни нездоровою

Ню Йорк, Н. Й. — Виконна Рада Американської Федерації Праці на своїх передконвенційних нарадах заявила, що уряд твердить не вірно, немовби економіка цієї країни вже устабілізувалась. Рада АФЛ вважає, що економіка ЗДА незабаром знову захитається, якщо уряд не подбає за піднесення життьового рівня широких мас працюючого населення при допомозі вищих заробітків. „Не можна обманювати американський нарід заявами про господарське поліпшення", сказано в резолюції Виконної Ради АФЛ. Не можна порівнювати теперішній розмір продукції з попередніми роками, бо кількість населення постійно зростає. Те саме відноситься й до числа затруднених робітників у цьому році в порівнянні з числами в 1950 або 1951 роках. Наша країна постійно зростає і розвивається, тож відповідно зростають і потреби населення. Наша економіка не сміє стояти на місці, бо це означало б погіршення господарського життя". Голова АФЛ Джордж Міні гостро виступав проти теперішнього Конґресу, який, на його думку, не зробив нічого, що зменшило б число безробітних.

Оскаржують сімох чільних комуністів

Денвер, Колорадо. — Федеральна лава присяжних суддів оскаржує сімох заарештованих комуністів у тому, що вони вербували партійних членів в індустріяльних районах Ню Йорку, Колорадо та Юта і намовляли їх до скинення силою демократичного уряду ЗДА і запровадження комуністичної влади. Шість із заарештованих перебувають на волі за кавцією 100,000 долярів кожний. Патріція Бляв живе в Лос Анджелесі. Прокуратор Донелд Е. Келлі заявив, що розправа проти цих комуністів почнеться через два-три місяці. Арештовані Артур і Анна Бері, Гаролд Цепелін, Луїс Мартін Джансон, Джозеф Вільям і Мея Шеррер та Бля на зборах закликали до змови і пропаґували насильне повалення теперішнього уряду ЗДА.

Збільшення на 7% платні поштовикам

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів прийняла більшістю 351 до 29 голосів законопроєкт про збільшення на 7 відсотків платні 500,000 поштовим урядовцям. Це збільшення платні коштуватиме державній скарбниці к. 200 000,000 долярів річно. Палата Репрезентантів не зважила на те, що уряд погрожував ветом президента Айзенгавера проти підвищення платні поштовим урядовцям. Уряд домагався, щоб одночасно з підвищенням платні урядовцям підвищено й поштові оплати від поштових посилок, але Конґрес не радо погоджується на підвищення цих оплат в році, в якому мають відбутися вибори. Сенатська Комісія для поштових справ готова погодитися на підвищення платні поштовикам на 5 відсотків дотеперішньої платні.

МАЛЄНКОВ ВІТАЄ БЕНКЕТОМ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАРИСТІВ

Москва. — Наступник Сталіна в совєтському царстві Георгій Маленков влаштував „державне прийняття" для 8 членів англійської опозиційної Партії Праці, які, в дорозі до Комуністичного Китаю, зупинились на короткий постій у Москві. Ту англійську прогулянку очолює колишній англійський прем'єр, тепер лідер меншости в англійській палаті громад, Клемент Атлі, а між рештою 7 членів тієї самої партії є лідер її лівого крила, Аневрін Бівен. Совєтський літак привіз англійців із Гельсінок у Фінляндії і приземлився на Центральному московському летовищі, що його вживають тільки для війська і для приїзду високих закордонних гостей. На летовищі привітав англійців шеф протоколу совєтського міністерства закордонних справ Кісєльов, заступник посадника Москви Бобровніков і представники комуно-китайської амбасади в Москві. Просто з летовища кавалькада державних совєтських авт відвезла англійських гостей на „дачу", де в 30-х р. р. жив Максим Горкій й яку тепер замешкує літом Малєнков. Оселя Горкій лежить 20 миль на захід від Москви і там ждав уже на англійських гостей Малєнков, а разом з ним: Нікіта Хрущов, В'ячеслав Молотов, Андрей Вишинський, А. Мікоян і Ніколай Шверник. Між присутніми був теж британський амбасадор сер Вільям Гейтер. На бенкеті панувала — як пише кореспондент „Н. Й. Таймс-а" — „безумовно найбільш приязна атмосфера з усіх товариських імпрез, в яких росіяни й англійці брали участь від кінця 2 світової війни". Малєнков висловив у свому тості бажання, щоб взаємини між Англією і СССР були тісніші й кращі і в тому самому дусі промовляли Хрущов, Молотов й інші совєтські достойники. Виголошено разом 17 тостів і за кожним разом випивали чарку. Як висловився Морґан Філіпс, секретар Партії Праці, — „кожний говорив тост і кожний пив, але я не можу пригадати собі, що хто говорив". На наступний день всі ті гості, включно з Малєнковим, запрошені на бенкет до англійського амбасадора.

Мендес-Франс дістав широкі уповноваження від парляменту

Париж. — Французький прем'єр і міністер закордонних справ Мендес-Франс відніс знову блискучу перемогу на терені парляменту, діставши широкі уповноваження в справі північно - африканської політики і фінансових реформ. Голосування над обома тими справами відбулось окремо. У справі реформ у відношенні до Тунісії і Марокка французький парлямент дав уповноваження урядові 398 голосами проти 126, при чому формально справа стояла так, що уряд поставив внесок, щоб парлямент відложив дальшу дискусію над північно - африканськими справами, а прем'єр получив з голосуванням вотум довір'я до його політики у відношенні до північно-африканських країн. Знову 361 голосами проти 90 французький парлямент дав уповноваження прем'єрові перевести бажані ним господарські реформи, при чому те уповноваження має силу до 31 березня наступного року. Мендес-Франс з свого боку обіцяв, що він переводитиме господарські реформи ступнево і без „революційного перевороту" в економіці краю.

У серпні вирішується доля пакту Оборонної Спільноти

Париж. — Французький прем'єр Мендес - Франс веде одночасно переговори з прихильниками та противниками пакту Оборонної Спільноти і дипломатичну акцію в різних державах, особливо тих 4-ох, що ратифікували вже названий пакт, — пише французька преса. Признаючи, що теперішній прем'єр в очах парляменту має більший авторитет ,ніж усі післявоєнні французькі прем'єри, і що він здобув більшість в парляменті для своїх поглядів у справах Індо-Китаю, Північної Африки й фінансових реформ, французька преса все ж не виключає поважної кризи у зв'язку з ратифікацією названого пакту. 19 серпня ц. р. у Брюсселі відбудеться конференція 6 сиґнатарів цього пакту — Франції ,Італії, Західньої Німеччини, Голляндії, Бельгії і Люксембурґу. Мендес-Франс хоче здобути на цій конференції такі „модифікації", які були б сприйнятливі бодай для частини противників пакту у Франції ,щоб мати рішучу більшість парляменту в голосуванні над його ратифікацією. Західня Німеччина буцімто найбільш схильна йти на дальший компроміс, зате найбільш опозиційно до всяких змін ставиться Голляндія, яка не хоче знову ставити тієї справи в своїм парляменті. Дебата у французькому парляменті почнеться 24 серпня і триватиме тиждень, після чого парлямент роз'їдеться на літні ферії аж до жовтня ц. р.

Справа Йона все ще неясна

Берлін. — Справа переходу бувшого керівника західньо-німецької служби безпеки до комуністів усе ще неясна. Західньо - німецька преса оприлюднила текст двох листів, що їх дістала дружина Йона, яка перебуває в Західній Німеччині, від свого чоловіка із Східнього Берліну. Автентичність цих листів не підлягає сумніву. А проте деякі вислови і звороти в цих листах насувають здогад, що може дійсно Йон не виїхав до комуністів добровільно, щоб зрадити Західню Німеччину, а заманули його туди під якимсь претекстом. Він пише, напр., що читав західньо - німецьку пресу, але „більшість людей не розуміє його". „Мені дуже прикро ,що я спричинив стільки журби" — пише Йон до своєї дружини і обіцяє „пізніше все вияснити". Як ми вже повідомляли, західньо - німецький уряд призначив пів мільйона марок нагороди тому, хто вияснить таємницю виїзду Йона на Схід.

Б. Романенчук, редактор „Києва", в лікарні після автомобілевого випадку

Филаделфія. — Богдан Романенчук, видавець і редактор журналу „Київ" у Филаделфії, перебуває в одній з місцевих лікарень, після нещасливого автомобільного випадку в дорозі до Канади. В авті, яким їхав ред. Романенчук, осіло колесо, внаслідок чого були важко потурбовані всі подорожні. Ред. Романенчук має зламану праву руку і перебуває в лікарні під опікою д-ра Смішка. Не зважаючи на це, п. Романенчук і далі працює над викінченням літературно-мистецького альманаху „Львів", а також приготовляє наступне число „Києва". Все ж таки обидві ці публікації, число „Києва" за літні місяці і загальноочікуваний літературно - мистецький збірник „Львів" появляться із деяким спізненням.

6 ВЕРЕСНЯ — КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ ПІВДЕННО-СХІДНЬОЇ АЗІЇ

8 ДЕРЖАВ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ, ЩО МАЄ СТВОРИТИ НОВИЙ ОБОРОННИЙ БЛЬОК ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ АҐРЕСІЇ

Вашинґтон. — На день 6 вересня призначено початок нової міжнародної конференції, цим разом для створення давно проєктованого колективного пакту безпеки для південно - східніх держав Азії. Не вибрано ще остаточно місця, де відбудеться конференція, але по всій імовірності це буде Баґуйо на Філіппінах. Учасниками тієї конференції, що дали вже свою згоду стати учасником такого східньо - азійського колективного пакту безпеки, будуть ЗДА, Англія, Франція, Австралія, Нова Зеляндія, Філіппіни, Сіям і Пакістан. 4 т. зв. колюмбійські держави, а саме Індія, Індонезія, Цейльон і Бурма відмовились взяти участь у конференції, арґументуючи, що їх участь в названому пакті означала б приступлення до воєнного бльоку одного з теперішніх політичних таборів у світі, а цього вони не хочуть, бо зберігають „невтральність". Присутні на конференції держави будуть репрезентовані своїми міністрами закордонних справ, при чому від ЗДА візьме участь у конференції державний секретар Дж. Ф. Доллес. Тільки мабуть французький прем'єр і міністер закордонних справ Мендес-Франс не зможе особисто приїхати, будучи надто зайнятий внутрішніми справами Франції. Проєктований пакт не буде охоплювати виключно лише військово-політичний альянс, але займатиметься теж економічною допомогою для загрожених комунізмом далекосхідніх країн. Окремим питанням буде комуністична підривна акція, що нею комуністи підготовляють ґрунт для аґресії та захоплення влади. Одною з трудних до розв'язання справ є питання боротьби з комуністичною підривною акцією на терені тих держав, що не хочуть приступити до проєктованого пакту, як напр. у Бурмі. Проте, поки почнеться конференція, різні нез'ясовані ще детайлі пакту будуть напевне вияснені — повідомляють із Вашинґтону.

Національні китайці затопили 8 комуністичних канонірок

Тайпей. — Морська фльота національно - китайського уряду натрапила біля острова Тунґшан, за 160 миль на захід від Формози, на фльотилію комуністичних легких воєнних кораблів. Прийшло до найбільшого морського бою, який будь-коли відбувся між обома ворогуючими таборами китайців, при чому впродовж 75 хвилин затоплено 3 нові й 5 старих комуністичних канонірок. Всі національно - китайські кораблі, що ні їх кількости, ні типу не названо, вернулися до порту Тайпей. Водночас національно - китайський уряд проголошує вістку про посилення партизанської війни на китайському суходолі. Віцепрезидент Чен, заступник Чіянґ Кай-шека ,висловився за конечністю військового пакту між національним Китаєм, Південною Кореєю і Японією для спільної офенсивної і превенційної війни проти комуністичного Китаю, щоб знищити в цій країні комуністичний режим, поки він розпоряджатиме атомовою зброєю.

В СССР посилюють антирелігійну кампанію

Москва. — В останньому часі знову посилилась в СССР антирелігійна кампанія. З великою редакційною статтею виступила московська „Правда", накидаючись в однаковій мірі на православ'я, на римо - католицизм та мусульманство і перестерігаючи особливо молодь проти „релігійного дурману". З подібною статтею виступили „Комсомольская Правда", „Комуніст" і інші совєтські часописи. Вони підкреслюють зріст впливів Церкви та закликають зберігати совєтську молодь від цих впливів. Як на один з „небезпечних" проявів активности церковних кіл, „Правда" вказує на церковні хори, які мають великий успіх серед населення. Коментуючи новий антирелігійний зворот у совєтській пресі, американські часописи пригадують, що московський комунізм завжди був проти Церкви і релігії і тільки часами, як напр. за останньої війни, з тактичних причин, злагіднював переслідування релігії. З усіх Церков упривілейованою є в СССР тільки російська православна Церква, слухняна режимові.

Найшвидший пілот світу від'їхав до Німеччини

Вашинґтон. — Летунська команда вирішила перенести до Европи найшвидшого летуна світу — майора Чарлза Е. Іґера. Цей пілот досі випробовував нові турбомоторові літаки при Летунській Дослідній Команді в Едвордс Ер Форс Бейз в Каліфорнії. До 3 жовтня ц. р. він повинен зголоситися в команді летунських сил у Рамштайні в Німеччині. Майор Іґер має 31 рік. Він перший переміг так званий „звуковий бар'єр", осягаючи 14 жовтня 1947 р. на ракетовому дослідчому літаку швидкість більшу від звуку.

В СВІТІ

● **В Альпах** загубились 4 групи французьких альпіністів, які вийшли в суботу в гори в пасмі Мон Бляну, незадовго перед обвалом з Мон Бляну цілого ряду лявін. В одній з цих груп було 9 швайцарців. Досі нема вістки про 16 альпіністів. Внаслідок енерґійної рятівничої акції, знайдено одного альпініста у важкому стані.

● **Московське радіо** хвалиться, що гурт совєтських альпіністів „здобув" найвищий шпиль у Кавказьких горах, Ельбрус, забувши мабуть, що цей шпиль „здобуто" вже безліч разів.

● **Совєтський генерал Олісов** переконує на сторінках органу совєтської армії „Красная Звезда", що добре вишколена армія може виконати своє бойове завдання, не зважаючи на атомову зброю. Він розглядає різні способи ,як охоронитись проти діяння атомової бомби, і твердить, що камінні мури й земляні окопи — найкраща охорона проти гарячі й проміння, що постають після вибуху атомової бомби і спричинюють сліпоту або смертельне попарення.

● **Австралійський** воєнно-морський літак і два човни взяли участь в акції рятування ... 50 комах. Ці комахи знаходилися в посудині, яку враз із бальоном для експериментальних цілей випущено в стратосферу. Бальон упав і треба було врятувати посудину, щоб визначити стан комах і вжити їх ще для дальших дослідів.

● **У Західньому Берліні** мають ввести поштові скриньки, куди можна буде вкидати листи з грошевою оплатою, без поштових марок. Це звільнить людей від потреби купувати й наліплювати марки.

● **Індія, Цейльон, Данія,** Бурма і національний Китай прислали посадникові міста Наґасакі в Японії телеграми з висловами співчуття і солідарности з нагоди 9-х роковин скинення на це місто атом бомби.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІРАНСЬКА ЛЕКЦІЯ

Спір за іранську нафту остаточно полагоджений. З кінцем минулого тижня вісім міжнародних нафтових підприємств — п'ять американських та англійське, голляндське і французьке — з одного боку та іранський уряд з другого, приступили до складення договореного вже формального контракту, на підставі якого іранська нафта знову попливе на міжнародній ринок. Важливішими постановами договору є признання факту націоналізації колишніх нафтових посілостей Англо - Іранської Нафтової Компанії в Ірані, заплата тій компанії відповідного відшкодування, при чому Іран сам заплатить впродовж найближчих десятьох років приблизно 70,000,000 долярів, та заплата Іранові 420,000,000 долярів за експлюатацію нафти впродовж найближчих трьох років.

Нафтове порозуміння в Ірані прийнято в західньому світі з неприхованим вдоволенням. Президент Айзенгавер вислав з тієї нагоди окрему телеграму шахові Ірану, заповідаючи „нову добу економічного прогресу та стабільности" для його країни, а державний секретар Джан Фостер Доллес назвав це порозуміння „перемогою для всього вільного світу". Договір ще мусить бути підписаний і ратифікований іранським парляментом та дирекційними радами заінтересованих нафтових підприємств. Іранський міністер фінансів, який головував під час переговорів, д-р Алі Аміні, заповів, що „велика кількість іранської нафти почне знову плисти на світовий ринок впродовж найближчих двох місяців".

Іранський нафтовий спір та його перебіг і теперішнє полагодження дає багатомовну лекцію для Ірану, для большевиків і для Заходу ,при чому на самому спорі втрачали Іран і Захід, а вигравали большевики, тоді як на полагодженні спору виграли Іран і Захід, а большевики ганебно програли.

Іран виграв спір. Він добився офіціяльного признання націоналізації нафтових посілостей, погодившись на відповідну рекомпенсату за них. Але він багато втратив на самому спорі, бо нафта була головним прибутком іранської державної скарбниці. Іран, а з ним і деякі інші, менше розвинені країни дістали лекцію, що крайності в теперішніх міжнародних обставинах більше, ніж не поплачуються, і що Моссадеки можуть або кинути країну в обійми большевизму, або призвести її до повної руїни, що на одне виходить.

Совєти, що з розвитком нафтового спору вже майже зараховували Іран до своїх „республік" та зв'язували з ним свої далекосяглі стратегічні пляни, зазнали повної поразки, не зважаючи на всі їхні інтриги. Іран доказав большевикам, що їхні гасла і їхні п'яті колони втратили свою силу навіть в економічно та соціяльно відсталих країнах і що сьогодні Москва вже не має виглядів виграти навіть там, де „два б'ються".

Прикладну лекцію дістав в Ірані також і Захід, зокрема Англія. Обстоюючи свої інтереси в нафтовому спорі Іран, услід за Індією та всіми іншими колоніяльними країнами, доказав, що часи колоніялізму і „панування" справді вже минулися і що настали часи чесного партнерства для кожного ,хто на таке партнерство готовий.

Спір за іранську нафту фактично закінчився, якщо мова про саму експлюатацію нафти, але він цілком певно продовжуватиметься у пропаґандивній та політичній ділянках. Москва далі плестиме свої теревені про „капітуляцію" іранської „пануючої кліки" та її „запроданість американським капіталістам"; без більшого ентузіязму прийме договір і Англія, хоч її Англо - Іранська Нафтова Компанія має сама одна такий уділ у добуванні нафти (40%), як усі п'ять американських фірм разом (кожна по 8%). Правда, з англійського боку проголошено заяву про вдоволення теперішнім контрактом ,але це не перерішує, що комуністична пропаґанда про „американський доляровий імперіялізм" та спихання на другий плян Англії в міжнародному житті може мати там податливий ґрунт. Проте, цей відгомін іранського нафтового спору не матиме значення, якщо заінтересовані країни, головно Іран і Захід, схочуть скористати з іранської нафтової лекції і взяти її собі до серця. А лекція ця зводиться до основного принципу: немає сьогодні місця для „непередрішенської" політики ,бо всі народи передрішують її в тому сенсі, що хочуть бути вільними, незалежними і рівними партнерами.

НАСТУПНИЙ ПРЕЗИДЕНТ

Хто ним буде? Хто кандидуватиме на президента в найближчих виборах? Ці вибори відбудуться восени — докладно 4 листопада 1956 року, отже ще ніби багато води пропливе до того часу в усіх американських ріках. Проте резидент Білого Дому має таке велетенське значення в усьому світі, особливо ж у наших часах, що люди в Америці й поза нею вже тепер живо цікавляться, хто буде тим резидентом. Як крайові закони, так і міжнародні договори не укладається на рік-два. Навіть окрема людина й окрема родина плянує дещо на кілька років вперед. Не тільки великі господарські проєкти, зв'язані з дослідами, добуванням сировин чи будуванням нових об'єктів, але й політичні концепції, мусять брати під увагу довший час, потрібний для підготови і здійснення. Тому одним із найважливіших арґументів за конституційною монархією є зберігання тяглости — континуація влади, чи бодай символу влади, особою дідичного монарха. Найбільші нині европейські республіки — Франція й Італія вибирають президента на 7 років, а Західня Німеччина на 5 років .Але тамошні президенти, як і конституційні монархи в Англії, Голляндії та Бельгії, трьох скандинавських країнах, чи Греції, мають тільки репрезентаційні прероґативи, бо дійсну владу виконують парляменти, як збір виборних представників народу, законодатний і контрольний орган, через затверджуваний ним екзекутивний орган — уряди. Зате в З'єдинених Державах ,де і репрезентаційні і екзекутивні функції виконує президент, що водночас сам покликує членів свого уряду і має право законодатної ініціятиви, президента обирається тільки на 4 роки. Звідси та аномалія, що не минає ще половина його каденції, а вже політичні кола в Америці й усіх країнах світу починають хвилюватися: хто буде наступним президентом З'єдинених Держав?

І тому на цю тему є вже чимало пресових міркувань. У цих міркуваннях ,наче автоматично, насувається перше питання: чи президент Айзенгавер кандидуватиме знову? На 33 попередніх президентів ЗДА 8 було вибраних двічі, а один — тричі. Проте не було випадку, щоб урядуючого президента його партія не вибрала знову своїм кандидатом, якщо він на це погодився. В даному випадку сам президент Айзенгавер ще не заявився, чи хоче він кандидувати вдруге. Хто стежить за пресовими конференціями в Білому Домі, той мусів звернути увагу, що ніхто з присутніх там пересічно 100 журналістів досі ще не спитав про це президента, дармащо американські журналісти, як відомо ,не відзначаються особливою делікатністю ,коли йде про здобуття для свого часопису цікавої вістки. Причиною такої стриманости американських журналістів була певне не делікатність, чи почуття незручности ,а свідомість того, що такий запит не знайшов би ніякої ясної відповіді. Остання заява Шермана Адамса, асистента президента, що Айзенгавер ще не рішений в цій справі, потверджує ці припущення. Люди тільки відгадують настрої й інтенції Д. Д. Айзенгавера. Одні кажуть, що він, який ціле своє життя був військовиком, не знайшов задоволення на найвищій політичній позиції в державі і, розчарований, прагне відійти від державних справ. Інші, навпаки, запевняють, що він знайшов змогу для застосовування свого ідеалістичного світогляду до практичної політики і, маючи глибоке почуття обов'язку, не відмовиться кандидувати знову, якщо скажуть йому, що в цьому — єдина шанса республіканської партії залишитись при кермі. Нема теж двох думок, що кандидатура Айзенгавера була б найсильнішим і найпевнішим рівноважником критики під адресою республіканської адміністрації, бо особиста популярність Д. Д. Айзенгавера все ще в народі величезна, а в останніх виборах виграла не республіканська партія, а Айзенгавер завдяки персональній популярності.

Але є, кажуть, два головні моменти, від яких залежатиме рішення президента: поперше — вислід цьогорічних виборів, які вирішать, чи контроля в Конґресі залишиться за республіканцями, чи перейде до демократів. Тепер, як відомо, республіканська більшість виражається 4 мандатами в палаті Репрезентантів і одним в Сенаті. Коли б і ця надзвичайно квола і взагалі релятивна більшість (бо по суті всі законопроєкти уряду залежать від частини демократичних голосів) перестала існувати й перемінилась у виразну демократичну більшість, то президент, мовляв, не хотів би урядувати по закінченні його 4-річної каденції. А другий момент, це його вік. В 1956 році він матиме 66 років. З усіх дотеперішніх президентів тільки один, В. Г. Гаррісон, мав в хвилині кандидування 68 років ,але й він помер за місяць після свого обрання. Чи Д. Д. Айзенгавер схоче знову кандидувати в 1956 році — це залежатиме у вирішній мірі (читаємо в пресі) від того, як він себе фізично почуватиме в тому часі. Тепер він почуває себе у повноті своїх сил.

Після особи президента Айзенгавера, як можливі кандидати від республіканської партії, на першому місці стоїть віце - президент Ришард Ніксон, що його напевне палко підтримував би президент, який вибрав його на свого заступника і хотів би буцім то мати своїм наступником. Це був би один із наймолодших кандидатів, бо тільки Теодор Рузвелт мав у хвилині, коли в 1900 році став президентом, — 42 роки. Тепер Р. Ніксон має 41 літ. Щойно на дальшому пляні називають таких республіканських кандидатів, як нюйоркський губернатор Томас Дюї, що нібито знеохотився своїми двома попередніми виборчими поразками, — Гаролд Стассен, що двічі невдало пробував дістати призначення на республіканських конвенціях, та сенатор з Огайо Брікер.

Зате по демократичному боці називається покищо тільки одного кандидата, Адлея Стівенсона, невдалого противника Д. Д. Айзенгавера у виборах 1952 року. Стівенсон від часу останніх виборів постійно вдержується в публічній опінії, як духовий провідник демократичного табору, а свій престиж у широкому світі підніс він кількамісячною подорожжю довкола світу, як лідер американської меншости. Вістка про те, що він ніби не має заміру більше кандидувати на президента, промайнула в пресі кілька днів тому, але не знайшла ані потвердження ,ані заперечення з його боку .З-поміж прізвищ чільних демократів, які могли б старатися за номінацію на демократичного кандидата, називають сенаторів Кіфовера, Джансона й Саймінґтона, Аверелла Гаррімана й навіть новообраного губернатора з Ню Джерзі Майнера та нюйоркського конгресмена Рузвелта молодшого, який, проте у своїх високих амбіціях ,хотів би спершу здобути становище нюйоркського губернатора.

Для української спільноти в ЗДА питання наступного президента не є таке болюче, як може для деяких інших частин американського громадянства. В тій ділянці, яка американських українців, як спільноту, могла б найбільше цікавити — у закордонній політиці — нема великих розбіжностей в поглядах обох партій.

ПРОБЛЕМА СССР НА ШИРОКОМУ ФОРУМІ

(Представники УККА на Конференції Колґейт Університету У Гемилтоні)

Під час літніх ферій окремі американські університети влаштовують міжнародні курси чи конференції ,на яких останнім часом беруть участь і українці. Минулого року Український Конґресовий Комітет вислав двох своїх делеґатів на такий курс при Американському Університеті у Вашингтоні. А цього року Колґейт Університет у Гемилтоні, Н. И., влаштував уже шосту з черги Конференцію закордонної політики ,на яку запросив і Український Конґресовий Комітет. Конференція тривала тиждень. Український Конґресовий Комітет був заступлений двома представниками: д-ром М. Стаховим і д-ром В. Шандором.

На Конференції взяли участь коло 450 осіб з різних верств американського громадянства ,а також були заступлені понад двадцять амбасад різних держав, декотрі — самими амбасадорами. Конференція працювала у восьми комісіях: Східньо- Европейська, Центрально - Европейська, Близький Схід, Далекий Схід, Південна Америка, ЗДА, Канада та ін.

Представники Українського Конґресового Комітету брали участь в працях Східньо-Европейської, Центрально-Европейської Комісій та Комісії Близького Сходу.

Головою Східньо-Европейської Комісії був п. Борис Клоссон ,представник Державного Департаменту, членами (пенел) були дальші два представники того Департаменту і три професори університету. Консультантами були представники поодиноких амбасад — австрійської, італійської, юґославської, грецької, західньо-німецької місії та литовської. Тези, які Голова Комісії поставив, стосуються головно совєтського життя й політики, як, наприклад,: „Розвиток совєтської політики від смерти Сталіна", „Аграрна проблема", „Проблема проводу", „Основні внутрішні труднощі в Совєтському Союзі", „Напрямні совєтської політики" й ін. Українці — представники Українського Конґресового Комітету, — в обговоренні цих питань також брали чинну участь.

Деякі члени конференції, що висловлювались з приводу поодиноких тез, навмисне ухилялись від обговорення тих питань совєтської політики та совєтського режиму, які могли б звернути увагу слухачів на національні проблеми Совєтів та підкреслити найбільші їх труднощі в цьому питанні.

Представники амбасад виявили себе у відповідях далеко щирішими. Вони правильно вказували на суть большевизму — російський імперіялізм, що є його рушійною силою ,на тотожність цілей російсько - царського і совєто - російського імперіялізмів ,зазначаючи, що різниця між ними тільки в способах і методах, а ціль та сама. Публіка поставилась по боці представників амбасад і в тому ж напрямі ставила свої запити та вияснювала проблеми. Таке роздвоєння поглядів між деякими членами конференції і рештою публіки довело до того, що, коли, третього дня, стала на програму дня справа можливости співжиття між вільним демократичним світом і СССР, то хоча більша частина членів конференції висловилась за можливістю такого співжиття, порівнюючи нинішній стан з колишньою боротьбою між протестантизмом та католицизмом, а пізніше між іслямом і християнством, публіка, навпаки, висловилась за неможливість такого співжиття, що наприкінці констатував і проголосив Голова Комісії п. Б. Клоссон.

Завдання Комісії наступного дня було — оформити дотеперішню дискусію на тему: „Яка має бути закордонна політика ЗДА?" Тема була надзвичайно цікава, і вже за день перед тим публіка жваво дискутувала над нею. Голова Комісії, відкриваючи наради, підсумував дотеперішні висліди праці і поставив наведену тезу під дискусію. Дискусія між членами конференції і консультантами не була довга, хоча їх погляди розходились. Коли прийшла черга на публіку ,то й на цей раз виявилось ,що публіка правильніше і щиріше відчувала й розуміла сучасні недотягнення американської закордонної політики та її потреби, як деякі члени конференції, особливо ж російські патріоти. Під час дискусії забрала слово одна пані з Рачестеру, американка, і, по короткому вступі ,перечитала резолюцію, що, на її думку, мала б стати основою загальної резолюції. Публіка цю резолюцію прийняла оплесками. Ось вона:

„Ми повинні підтвердити факт застосування Совєтами аґресивної політики, спрямованої до панування над усім світом. Тому здається, що найкращим засобом ,як протиставитись цій політиці, є провадити активну закордонну політику у відношенні до СССР та її сателітів у наступний спосіб:

1. Проголосити глобальну політику — моральної та політичної підтримки — визвольних змагань усіх поневолених та колоніяльних народів в їх боротьбі за незалежність для того ,щоб поставитися проти зловживання Совєтами цих націоналістичних рухів поза залізною заслоною для власних совєтських імперіялістичних цілей.

2. Застосувати таку саму визвольну політику у відношенні до всіх народів, що ,під теперішній час, перебувають у Совєтському Союзі, — для того, щоб здобути їх, як потенціяльних союзників, у боротьбі проти московського імперіялізму.

Тридцятисемилітнє зростання ,совєтської імперії та розширення сфери її впливів свідчить про те, що осягнення цих успіхів було можливо, головно, тому, що бракувало зрозуміння важливости використання націоналістичних змагань у справах визволення та незалежности".

Дальші запити йшли по лінії резолюції. Публіка ставила запити, — які народи і якими способами борються проти совєтського режиму.

Ґрунтовно підтримав наведену резолюцію присутній весь час на залі американський полковник Генерального Штабу Авіяції, який теж забрав слово і сказав приблизно так: „Резолюцію вповні підтримую. Коли армія бореться з ворогом, командант мусить використати всі можливості для перемоги, бо інакше може бути караний за недогляд .Так само і в політиці. Ми мусимо використовувати ідеалізм народів, які прагнуть свободи й вільного життя і підтримувати в них віру й надію на визволення. Це тепер роблять Совєти і нас називають реакціонерами. Ми маємо що дати народам і вони підуть за нами, тільки мусимо в тому напрямі відповідно діяти. Тепер чи пізніше, ми будемо змушені повести свою закордонну політику тим напрямком, який визначає саме прочитана резолюція".

Публіка прийняла його заяву гучними оплесками.

Було помітно, що деякі члени конференції почували себе ніяково, бо публіка поставилась до основних проблем закордонної політики ЗДА якраз протилежно їх поглядам. Голова Комісії старався вияснити, в чому полягає трудність радикальної зміни політики, як рівнож вказав на певні пороблені вже зміни. Резолюцію розмножено, передано, кому треба, подано до американської преси та розіслано листами, включно до президента Д. Айзенгавера.

СЬОГОДНІ НА ЛЬВІВЩИНІ

Про те, як живе сьогодні українське населення на землях Західньої України, довідуємося з допису власного кореспондента московської „Правди" з 29 липня ц. р. Московський висланець в короткому фейлетоні несамохіть розкриває правдиву дійсність в сьогоднішній Львівщині — тотальну русифікацію краю навезеними з Московщини „чиновниками", матеріяльні злидні не лише місцевого населення, але й самих окупантів і безрадність нових „хазяїв", що на десятому році окупації не спроможуться налагодити економічного життя в краю.

Районовий центр Львівської области — Новий Милятин — лежить біля самої шоси Львів — Київ. Щоб ті, що їдуть тим шляхом, могли скласти собі найповніше уявлення про розмах керівників Ново - Милятинського району, біля шляху, позводивши вгору кошлаті голови, застигли виготовлені у скульптурній фабриці берберійські леви.

Біля кам'яних левів день-у-день збираються, чекаючи на автомашини, мешканці Нового Милятину. Вони виїжджають у різні кінці.

— Ви куди сьогодні, Іване Івановичу? — питається літній неголений мужчина худорлявого старика з туго набитою течкою.

— До Буська, — відповідає власник течки, — думаю чоботи там направити та до лазні забігти, якщо часу вистачить. А ви куди, Петре Петровичу?

— До Нового Яричева, — повідомляє неголений, — м'ясо вдома вже поїли, крупів немає, хочу по склепах походити та поголюся, звичайно.

Хоч як дивно, але в районовому центрі, відзначеному берберійськими левами, немає ні хлібопекарні, ні райпромкомбінату ,ні райхарчокомбінату, взагалі немає підприємств місцевої і кооперативної промисловости. Це створює великі труднощі для населення. Навіть печений хліб до Нового Милятина возять за декілька кілометрів — зі Львова, м'ясо та м'ясні вироби — з сусіднього районового центру Буська ,деякі інші товари — з районового центру Новий Яричів.

У Новому Милятині немає також лазні, немає пристійної фризієрні, шевської та кравецької майстерень. Службовці райкому партії та районового виконавчого комітету їздять припадковими автами до сусідніх районів помитися в лазні, направити взуття, пошити убрання або навіть поголитися.

Сім років тому в Новому Милятині існував райпромкомбінат. Залишившись без догляду, підприємство розвалилось.

Хто ж у цьому винен? У Львівській області створилося становище ,при якому переважаюча більшість підприємств місцевої і кооперативної промисловости зосередилася в місті Львові. Артілі, що є у Львові, випускають 90 відсотків усієї продукції, і тільки 10 відсотків продукції припадає на підприємства, що є в районі.

Приблизно таке саме становище і в місцевій промисловості. У Львівській області минулого року з місцевих сирівців та відпадків промисловости виготовлено лише трохи більше як одну п'яту частину всієї випущеної продукції.

У Львові і районах области будівельники відчувають гостру недостачу цегли, дахівки, вапна та інших будівельних матеріялів. Зокрема хоч і в цьому році запотребовання области на цеглу та дахівку становить понад 17 мільйонів штук, виготовлено ж буде на цегельнях лише дев'ять мільйонів штук. Решту мають привезти із Закарпаття. А щоб перевезти усю цю цеглу та дахівку, потрібно буде сотні вагонів.

(„Правда" 29 липня ц. р.)

Юл. Дорошенко

СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

(З нагоди 40-ліття заснування)

(6)

Згодом за фрайштатдським зразком зорганізовано табори в Німеччині — у Вецлярі, Раштаті й Зальцведелі. Тут працювали: поети Богдан Лепкий і Петро Карманський, З. Кузеля, Омелян Терлецький, Василь Пачовський, д-р Роман Перфецький, а з наддніпрянців Петро Бензя та Марко Митієвський. Згодом до Німеччини переїхав із Фрайштадту В. Сімович та інші „професори", що підсилили роботу місцевих просвітніх відділів. Очевидно, що і в німецьких таборах появилися з-поміж полонених свої письменники, які пописувалися в таборових часописах: „Розсвіт" (у Раштаті), „Просвітній Листок", перейменований опісля на „Громадську Думку" (у Вецлярі) і „Вільне Слово" (з Зальцведелі). Виходили в цих таборах і різні книжечки. З них варто згадати друге видання відомої брошури Миколи Міхновського „Самостійна Україна", що вийшло з передмовою Ол. Скорописа, а також зладжену Б. Лепким гарну збірку „Наша пісня", що видержала пару видань (у Вецлярі).

Табори виховали цілі тисячі свідомих українських громадян, що цілком переродилися перейшовши таборові школи, курси, й взагалі таборову практику, та беручи участь у самостійному веденні кооперативних крамниць, друкарень, видавництв, а також у театральних виставах, публічних вічах і т. д.

Але спочатку нелегкі були завдання й праця просвітніх відділів, бо маса полонених, несвідома й до того залякувана різними царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головно підпрапорщиками, які були відданими службістами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітніх відділів, уважаючи їх членів за аґентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити таборян. Прапорщики грозили тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітителів, що по повороті додому донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатник. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітніх Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкаджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, сильного завзяття й жертвенної праці збоку „професорів", щоб перебороти упередження і страх темної маси. Очевидно, багато допомогли просвітнім відділам наблизитися до цієї маси ті свідомі одиниці, які були між полоненими. І так поволеньки, спільними силами було виконане велике діло національного освідомлення й перевиховання полоненого воєнства. Це сталося ще перед вибухом революції в Росії. З вибухом революції, а особливо з скиненням царя праця в таборі пішла ще швидшим темпом. Тепер уже ніхто не боявся, що відповідатиме перед владою, повернувшись з полону.

Навпаки, коли на Україні вибухла революція й почалася українсько-московська війна, багато тисяч із-поміж полонених, що перейшли таборовий вишкіл, стали в ряди українського війська й пішли виганяти ворогів із рідного краю. На оборону України зголосилися на заклик Союзу тисячі добровільців. З них зорганізував Союз дві дивізії — у Німеччині „синьожупанників", а в Австрії — у Фрайштадті — „сірожупанників" (назви від кольору військової одежі).

В 1918-19 рр. ці формації брали чинну участь у визвольній боротьбі Української Центральної Ради й Директорії проти московських большевиків.

VI. Окремі організації СВУ

Працею Союзу в Німеччині керувала, як уже я згадував, окрема його філія, так звана „Zentralstelle", на чолі якої стояв Ол. Скоропис-Йолтуховський. Це було зроблено тому, що в Німеччині значно зросли чинності СВУ у зв'язку з організацією трьох таборів і не можна було полагоджувати всіх справ безпосередньо з Відня. Треба було не раз негайно рішати на місці. Крім того, на місці мусів бути постійний представник Союзу для зв'язку з офіційними чинниками.

Zentralstelle була автономною установою, але її шеф здавав звіт Президії СВУ, що перебувала у Відні, а й сам час від часу приїздив до Відня на наради з іншими членами президії. До віденського бюра СВУ викликалися з Німеччини й ті працівники таборових просвітніх відділів, які з тієї чи іншої причини входили в конфлікт із Скорописом, і справу треба було вирішити на засіданні повної Президії.

Крім берлінської філії СВУ, були ще три організації, щільно зв'язані ц Союзом, що провадили в його імені, але автономно, культурно - просвітню роботу. Передусім треба тут згадати працю „Української Громади" в місті Біла на Підляшші.

З найняттям частини колишньої підросійської України військами центральних держав Союз поширив свою діяльність і на цих теренах.

Найшвидше вдалося дістатися йому на Підляшшя окуповане німцями, які ставилися до роботи Союзу на цих окупованих просторах, далеко прихильніше, ніж австрійці, що оглядалися на поляків і, зайнявши частину Волині, провадили там польонофільську політику. Отож Союз спочатку спрямував на Підляшшя для культурно - національної праці перші відділи синьожупанників, очевидно за дозволом німецького командування .На чолі їх стояв сотник Микола Шаповал, брат відомого діяча Микити Шаповала. Попавши в полон, Микола Шаповал відразу пристав до роботи СВУ й поклав чималі заслуги у своїй ділянці.

Восени 1917 р. синьожупанники під проводом Миколи Шаповала осіли в Білій на Підляшші. Тут заснували вони „Українську Громаду" й розгорнули жваву та успішну просвітньо - організаційну роботу. Видавали популярну газету „Рідне Слово", яка виходила до самого кінця німецької окупації, книжки, а, що найважніше, провадили самі й при помочі місцевих сил народні школи по підляських та поліських селах. І диво, не вважаючи на короткий час праці „Української Громади", почали вже показуватися гарні наслідки патріотичної роботи синьожупанників, — люди почали прозрівати й навертатися на українство. На жаль, нещасливий кінець наших визвольних змагань сіломіць припинив цей стихійний поворот місцевої людности до українства. Поляки, захопивши наші північно - західні землі, знищили ці паростки й піддали згадані терени брутальній польонізації.

Д-р Роман О. Климкевич

ЗАВВАГИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

(2)

2. Національний — народний.

Слово „національний" уживається в нас у правильному значенні; воно походне від слова „нація", що означає людську спільноту, яку ціхує більшість таких спільних прикмет як мова, історія, територія, економічне життя, культура, раса, релігія, психічний склад, самосвідомість і спільна воля творити дальше життя. В західньо-европейському та американському культурному крузі невід'ємною прикметою являється теж і спільна державність. Тому це термін „національність" однозначний в цих країнах з терміном „державна приналежність" у східньо-европейському розумінні цього слова національність не покривається з державною приналежністю, одначе це перше поняття національности набирає чимраз більшого права громадянства в сучасній українській літературній мові на еміграції. Це явище зовсім правильне з двох причин: 1) Україні годі відмовити сьогодні характеру державної нації; вона є членом ООН, а факт, що Україна опанована покищо ненависним народові режимом, не зміняє речі, бо така доля спіткала добрий десяток інших держав — теж членів ООН. Зрештою ми визнаємо державний центр на еміграції. 2) на означення понаддержавної національности, що обіймає громадян різних держав і бездержавних (німецьке „Volkstum", французьке „race", американське „origin") вживається в нас переважно та зовсім правильно терміну „народність". Тут насувається одначе одна поважна трудність: слово „народ" і походне від нього „народний" вживається в сучасній українській мові дуже незручно як означення двох відмінних понять. Ми кажемо „народна пісня" (popular song, Volkslied, chauson populaire) і „народний гимн" (national anthem, Nationalhymne), ми кажемо „народне мистецтво" на означення мистецтва українського села (німецьке: Volkskunst), одначе як прийдеться назвати наш увесь мистецький дорібок українського народу (німецьке: voelkische Kunst). Українська Народня Республіка звучить у новіших перекладах Ukrainian National Republic, одначе ця назва була первісно подумана як Ukrainian Peoples Republic. Поляки та чехи були під цим оглядом більше послідовні та не позичаючи чужого слова „національний" вживають два власні (людови, лідові та народови, народні). Згідне з духом української мови слово „людовий" у нас чомусь не хоче прийматися, хоча вживаємо слова „люд". Треба ще згадати, що в більших словниках української мови знаходимо побіч слова „народний" ще „народовий". В ім'я мовної та річевої послідовности повинні ми усунути подвійне значення слова „народний" і рішитися на одну з цих двох можливостей:

1. вживати терміни нація — національний — національність у зв'язку з державністю чи з народом на вищому ступені історичного розвитку, напр. національна економія, національні прикмети українців і т. д.; терміну народ — народний уживати в звязку з етнічною масою чи з українським простолюддям, напр. народні говори, народна ноша і т. д.

2. вживати слова „нація" та похідних від нього термінів у значенні народно-державному, напр. національний дохід в Україні; слова „нарід" і похідних від нього в зв'язку зо спільнотою походження, історії, почувань, тощо, напр. Український Народний Союз в ЗДА; привернути до життя добре старе українське слово „людовий", напр. людові танки, пісні, тощо.

Ця друга дорога була б куди доцільнішою та на мою думку зовсім згідною з духом модерної української термінології.

3. Державний герб — державне знамено.

Українську національну емблему — тризуб — називаємо переважно в поточній мові гербом, куди рідше знаком чи знаменем. Часами здається, що маємо тут до діла з гомонімом чи з еквівокальним терміном. В дійсності означають слова герб і знамено два різні та відмінні поняття. Геральдик, історик і знавець мистецтва як теж і кожна людина, що дошукується в нашій мові прецизії, освідомить собі цю різницю дуже скоро.

Герб — це назва чисто геральдична та означає емблему строго означеної форми. Герб у вужчому понятті складається з кількох частин: щиту, щитової фігури відмінної барви, шолому, покрову і т. д. Такі взірцево геральдичні герби вживаються переважно тільки як родинні та родові герби. Герб у ширшому понятті складається тільки з двох частин: щиту та щитової фігури. Золотий тризуб на блакитномуу щиті являється бездоганним з геральдичної точки бачення гербом; тризуб неозначеної барви без щиту стається емблемою, яка зветься знамено або знак. Герби витворилися в 12-му столітті в західній Европі; дуже швидко поширилися вони в Україні, де перші їхні сліди знаходимо в 13-му столітті. Тепер заходить питання, чи наш тризуб це герб чи знамено.

Тризуб як емблема Київської Держави гербом не був, бо гербів тоді ще взагалі не було. Тризуб київських і інших староукраїнських володарів це державне чи династичне знамено. Тризуб узнаний Центральною Радою за державну емблему відродженої української державности не був дійсним гербом; ні законом, ні розпорядком не означено ні його барви, ні барви тла та поміщувано його дуже часто як відокремлений знак без щиту на різних тлах (напр., на другому воєнно-морському прапорі і т. д.). Щойно на протязі останніх тридцяти років надано йому в практиці виду справжнього гербу, уміщуючи золотий тризуб на блакитному щиті. Тут маємо одначе до діла з народним, освяченим вправді традицією та жертвами, але не з державним гербом. Справжніми державними гербами української історії були галицько-володимирський лев золотої барви на блакитному щиті, козак з мушкетом, київський архистратиг і герб Карпатської України.

Термінологія західньо-европейських мов відрізняє герб і знамено дуже виразно (в німецькій Wappen і Hoheitszeichen, в англійській coat of arms і badge). Знамено нічим не гірше від гербу. Дуже часто воно багато старше і вживає його чимало великих держав (напр. японська золота хризантема, італійська біла звізда і т. д.). Емблема СРСР, яку конституція називає мильно горбом, не має з гербом нічого спільного. Зате поганенька емблема УРСР (золоті молот і серп, сонячне проміння та чотири літери на червоному щиті) є дивним дивом гербом, хоча дуже далеким від стилю справжньої геральдики та української культури.

Термін знамена справлятиме покищо деяку трудність, бо часами вживаємо його як означення військового прапору, а в словниках знаходимо його з різними наголосами. Цінний український геральдичний журнал, що на жаль перестав появлятися, а саме „Рід і знамено", вживав його як означення для гербу, хоча термін герб вкорінився в нашу мову вже від кількох століть.

Підсумовуючи вище сказане доходимо до такого внеску: покищо маємо український народний герб, але державне знамено або верховний знак. У нашій минувшині маємо кілька гербів українських держав, герби українських земель, міст і родів, напр. звісні „Курч" Мазепів, „Абданк" Хмельницьких і т. д. На заранні нашої державности маємо одне із найстарших державних знамен европейської культури — тризуб.

(Закінчення).

Хроніка українського життя

В Канаді

ПОСВЯЧЕННЯ ХРАМУ В ГЕМИЛТОНІ

Гемилтонська православна громада відбула в неділю 11 липня велике свято, що складалося з посвячення Храму св. Володимира й архиєрейської Служби Божої, спільного обіду та концерту.

Величний храм в Гемилтоні збудовано після проєкту і під безпосереднім керівництвом Юрія Кодака. Храм побудований в стилі українського барокко по типу Київських соборів, зокрема в середині нагадує він Храм св. Андрея в Києві. Завдяки тому, що при будові багато парафіян працювали безкоштовно, то це знижить до деякої міри кошт будови. Загальна тартість святині винесла біля 140,000 дол. Одначе всередині ще не закінчено багато робіт: нема ще іконостасу і взагалі розмалювання і незакінчена стала підлога.

Іван Білоус

УСС-и НАД СТРИПОЮ

Світлій пам'яті моїх б. Курінного і Сотенного — Командантів Українських Січових Стрільців.

Зима на Галицькім Поділлю в р. 1915-16 була дуже сніжна і гостра. Пам'ятають це добре УСС-и, які стояли тої зими в запасі в селі Тудинка, над Стрипою. Мимо протесту нашої полкової команди в мадярсько-польському корпусі Гофмана, мусіли сотні майже цілу зиму ходити з лопатами прочищувати від снігу дороги. Але весна і літо були теплі, соняшні і сухі, і стрілецтво використало той час, як тільки вояк на фронті може його використати.

Пізною весною нас переведено з запасу в першу лінію. Зі здивуванням оглядали ми окопи і землянки першої лінії. Все солідно і вигідно збудоване, а вже правдивий подив викликали в нас бомбові схоронища т. зв. лисячі нори, глибокі і дуже сильні. Думаю, що і теперішня воєнна техніка не повстидалась би таких стрілецьких ровів. Матеріялу на будову дали доми і будинки села Бенева, включно з церквою. Зі села сліду не стало. Стрілецькі рови були по східній стороні ріки Стрипи. Ліве крило нашогофронту заняла восьма сотня Будзиновського, до якої я належав. На ліво від нас обсадив фронт 35-тий полк крайової оборони, а на його правім крилі, цеб то наш найближчий сусід, стрілець Шварц. Той полк „фінефидрасіґ Зльочув", як його називав стр. Шварц, „викивав" нас пізніше так погано на Лисоні.

От була війна. Російські рови добрих 2—3 кілометри від наших. Були тижні, в яких не впав ані один стріл. Часом ворожа артилерія пустила кілька гранат, які майже ніколи не вибухали. Стрілецькі механіки нарікали на брак алюмінія, якого потребували при виробі запальничок, перстенів і ін.

Перед нами степ, на якім замість славної подільської пшениці росли тепер маки, блавати, ромени й інші квіти. Синє небо, лани квітів, спокій на фронті, добра військова зупа, чого більше треба? За інші серцеві і душевні бажання вибач, дорогий стрільче, то фронт. Це був найкращий час, який УСС-и пережили в часі їх довголітньої фронтової служби.

Командантом нашого другого куреня був тоді сл. п. отаман Сень Горук. Ще нині ввижається мені ця кріслата постать, широкоплеча, з великою головою, круглим обличчям, а усе до гори підкрученими вусами. На ногах дуже солідної роботи чоботи, з дуже високими халявами, при боці пістоля, а на грудях все відкритий далековид і полева карта. Все, як кажуть, на останній ґузик. Не знаю, чи хтось зі стрільців бачив в тому часі в іншому вигляді свойого курінного отамана. Взір військових чеснот, точний і вимагаючий у виконуванні службових обов'язків не тільки у відношенні до йому підчинених, але ще в більшій мірі щодо себе самого. Може часом за дрібничковий, але коли ви брали дрібку тої пересади на весело, то це робило стрілецьке життя більше приємним.

Перед нашою сотнею, у віддалі одного кілометра, була наша полева застава з дуже добрими стрілецькими окопами. Обсада застави мінялася що двацятьчотири години, опівночі. На заставу виходила переважно ціла чота, при кулеметах, під командою щонайнище старшого десятника. Застава була над висохлим маленьким потічком, в долині, а що була, а властиво могла би бути для ворога легко доступною, втішалася спеціяльною опікою і увагою от. Горука, спеціяльно нічччю. І я командував тою заставою, і одна ніч, гарна літня ніч, яка мала багато веселих моментів, остала в моїй пам'яті.

Застава була получена з сотенною і курінною командами телефоном, який тої ночі був стало в русі.

Дзвінок: „Ту отаман Горук, що нового?"

„Голошу слухняно, пане отамане, москалі співають" — була моя відповідь.

„А де вони співають?" „Напроти 35-го п. п." „Не рухати їх, то не наш район".

За кілька хвилин голос отамана в слухавці: „А якої співають?"

„Не можу пізнати, здається якусь вечірну молитву, може Отче наш".

„Записувати все і мені звітувати, бо я мушу рано подати вище".

Пізніше я кличу, відзивається от. Горук. (Коли та людина спить?) „Пане отамане від 35 п. п. вийшла стежа в силі коло 30 людей". „Дякую, слідкувати за нею". За хвилю дзвінок, от. Горук: „А як там стежа?" „Голошу слухняно, стежа йшла початково передпіллям 35 п. п., а тепер перейшла на наше".

„Вислати зараз двох людей, які завернули б стежу на передпілля 35 п. п., і були зі стежею в сталому контакті". „Голошу слухняно, не дам ради, бо стежа посувається скоро і вона вже далеко напереді". І так аж до зміни застави.

По повороті я пішов до от. Горука зі звітом. Вступив до землянки отамана і побачив, що отаман в повному полевому виряді лежав навзнак на прічі і солодко спав. Жаль було мені будити команданта тимбільше, що я не мав йому нічого нового сказати. Без шелесту опустив землянку. Але ще не зайшов до своєї землянки, як вибіг напроти сотенний телефоніст і каже: „Отаман Горук телефонував, щоби ви зараз прийшли до нього". „Макарівський — кажу — не роби з тата варіята, я йду від отамана, він спить як новонароджена дитина".

„Як хочете, але не забудьте, що я зголосив вам".

Отаман чекав на мене. „Чи ви не знаєте, що по повороті з застави треба зголоситись у мене?"

„Голошу слухняно, пане отамане, знаю і я був, але пан отаман спали а я не хотів будити".

„Хто... я спав?" впало питання, але в такому тоні, як би я закидав отаманові щось дуже поганого.

„Няня не мала серця будити дитину. Чи ви маєте докази, що я спав? Маєте свідків?"

„Голошу слухняно, не маю". „От бачите, завтра до курінного звіту".

По короткому звіті я вернув з застави до моєї сотні.

На другий день рано, ще далеко до курінного звіту, я вже крутився коло курінної канцелярії. Вибігає вістовий і каже, що на приказ от. Горука я маю зголоситись у мойого сотника. Вітром понесло мене і аж перед землянкою сот. Будзиновського звільнив крок.

Сл. п. сотник Осип Будзиновський... з ним перебув я майже повних два роки гарного життя на стрілецькому фронті, за виїмком короткої „командіровки", яку перебули ми обо з Левком Чубатим на стриху коршми в Варпалянці' живучи самими яйцями, бо кадрова кухня не хотіла взяти нас, чомусь, на харчевий стан. З сот. Будзиновським і при його помочі я зробив найвищу, можливу в тих часах, військово-стрілецьку кар'єру. Сот. Будзиновський більше товариш як начальник, я не бачив сотника в злому настрою чи поіритованим, найвище прикусить вуса, більше цивіль як вояк. Хоч австрійську старшинську школу скінчив перед війною, мріяв про цивільне, родинне життя і так представляли сотника стрілецькі карикатуристи. Любив спокій і згоду в сотні, ніколи не відмовив прохання, якщо тільки на те позволяв військовий реґулямін.

Я ввійшов до землянки. Сотник сидів при столі, гладив вуса, видно по доброму сніданні. А сотник любив їсти. Любив зупу зі стрілецького кітла, ту зверха.

Я зголосив прихід на приказ от. Горука.

„Все знаю, а чому ви не прийшли до мене, як мали якусь неприємність?" запитав сотник.

Добре питання. Як я вернув з застави, сотник вже спав, як я вибирався до курінного звіту, то сотник викінчував свій ранішний сон. А сотник любив спати, без дуже важкої причини не було вільно його будити. Але чи міг я йому то все сказати і напитати собі, другої біди? Питання збув невиразною відповіддю. Сотник встав, оперезався і виголосив врочисто:

„На приказ от. Горука караю вас за відому вам провину однотижневим касарняним арештом без впису до ваших особистих документів. Кару відбудете по закінченні війни".

На жаль лиха доля не дала мені можности у власній державі відбути ту, може й заслужену, кару.

Лист до Редакції

Високоповажний Пане Редакторе!

Не відмовте мені місця в Вашім часописі на поміщення оцих кількох рядків:

ОПОВІЩЕННЯ

Від ряду років появляються друком мої пісні в обробітці різних гармонізаторів. Тільки деякі зверталися до мене за дозволом, а дехто не подавав навіть мого авторства.

Це саме відноситься і до продуцентів грамофонних пластинок.

Бували випадки, що дехто зміняв по своїй уподобі мелодію, а навіть слова, вважаючи себе більш компетентним не тільки в справах музики, але й поезії.

Тому я примушений оповістити:

1. В Америці існує авторське право.

2. Не дозволяю видавати друком чи репродукувати на пластинках мої пісні — без мойого відома.

3. Не дозволяю зміняти мелодію чи слова в моїх піснях.

П. Лев Лепкий уповноважив мене оповістити це все і в його імені.

Ню Йорк, 8. 9. 1954.

Роман Купчинський.

Високоповажний п. Редакторе!

Прошу прийняти від мене, голови Батьківського Комітету, признання й подяку за всі друковані в нашому українському щоденнику „Свободі" дописи, в справі виховання нашого молодого покоління — наших дітей. Особливо були цінні й солідно опрацьовані:

1. Проф. Р. Смаль-Стоцький — „Завдання Української Молоді в Америці".

2. Проф. І. Гончаренко — „Особливості виховання наших дітей в нових умовинах".

Бо питання виховання нашого молодого покоління викликає велику заінтересованість ним не тільки серед батьків і молоді, але й серед усього українського громадянства. Нас батьків 110 осіб дітей, переважно новоприбулих, що об'єднані і діють під керівництвом згаданого Батьківського Комітету зацікавила стаття, що видрукувана в 6-ти числах щоденника „Свободи", автором якої є проф. І. Гончаренко, а це тому, що Шановний Автор заторкнув ряд практичних питань, зв'язаних з вихованим процесом наших дітей.

Поруч з цим радо вітаю вістку про вихід журнала для дітей під назвою „Веселка". Це буде ще один з дуже цінних вкладів до справи виховання нашого молодого покоління.

В пляні видання журналу, як я зрозумів, намічається вміщувати матеріял для дітей віком від 8-ми до 12-ти років життя. На нашу думку було б дуже побажаним розраховувати журнал для дітей віком від 8-ми до 17 років життя, з особливим наголосом на дітей старшого шкільного віку, що у свойому житті проходять період найбільш складних психологічних процесів, і спричиняють чимало турбот для батьків і виховників, а також і ширших кіл громадянства.

Вітаючи плян видавання журналу для дітей, ми батьки з охотою його будемо підтримувати і поширювати.

На нашу думку дитячий журнал сповнить це важливе і складне завдання виховного процесу нашої дітвори, якщо вони з ним будуть активно співпрацювати й будуть залучені до лав дописувачів досвідчені учителі — ці знавці дитячих душ, а їх є поважна кількість, і то з високою педагогічною освітою та великим практичним досвідом роботи в школах.

З глибокою пошаною

І. Лисянський,
Филаделфія.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Підготова до Ювілею УСС.

Українська громада в Филаделфії незвичайно солідно підготовляється до урочистого святкування вілею 40-ліття виступу Українських Січових Стрільців — цієї першої української військової формації, що збройно запичаткувала у новітній добі визвольні змагання за волю та самостійне життя українського народу в своїй Українській Державі.

Наше Громадянство, а зокрема наша патріотична молодь високо оцінює ролю і чин Українських Січових Стрільців не тільки на полі кривавого бою під Маківкою, на Лисоні й на всіх просторах Великої України — але не менше у відновленні збройної боротьби українського народу та поширенні військової традиції, на якій росли й виховувалися покоління молоді, що й тепер у підпіллі на рідних землях продовжують боротьбу з жорстоким окупантом України.

Треба сподіватися, що українське громадянство гідно відзначить 40-ліття Українських Січових Стрільців та на Святочній Академії з цього приводу не бракне ані одного національно-свідомого українця-українки.

Академія відбудеться в дні 4 вересня ц. р., год. 8 вечора у концертовій залі „Муз Гол", а безпосередньо по академії відбудеться у танковій залі зустріч - баль.

Ін

Шікаґо, Ілл.

Добре діло.

Горстка українців в Шікаґо зложила грошеву допомогу в сумі 100 (сто) долярів на закуплення протези (ноги) колишньому воякові Укр. Дивізії Олексі Крайниковичеві, який знаходиться в шпиталі в Німеччині у важкому положенні.

Жертводавцями були слідуючі громадяни: Марі Гаврилів $20; Володимир Гнатишин $10; Степан Левкович $8; по $5: Романчишак Михайло, Петрушевський Петро, Коцелко Степан; Романюк Іван $3; по $2: Сербинський Степан, Матвіїв Ярослав, сотн. Цирковський Михайло, Варсимчук, Іванюк, Мандибур Зонон, Кишакевич Роман, Довбак; по $1: Олійник Т., Гулик Ів., Дрогомерецький Ю., Рущак О., Кін М., Рудак Г., Ворії М., Ільницький Ю., Лехнюк Я., Кордюк С., Цвик С., Карпин В., Вордек М., Николайшин А., Вротейко П., Кохацюк Ю., Строньків С., Перцак П., Максимів В., Сишнюк М., Дика О., Куцан Б., Підгірнєць І., Притацький В., Коприч, Ритич О., Турчин П., Тимків М. — Разом 100 долярів.

Збірщик Степан Левкович. Зібрані гроші збірщик відіслав моні ордером до Німеччини на руки конечно потребуючому Олексі Крайниковичеві.

С. Л.

Ню Гейвен, Конн.

Симпатичне видання.

Це видання — це Бюлетень Відділу УКК в Ню Гейвен. Без самохвальби й реклями, Відділ УКК скромно подає відомості й факти з життя своєї Громади.

А факти ці говорять, що Відділ прикладає старань, аби Громада в Ню Гейвен жила не тільки буденним життям, що складається з праці та задоволення фізичних потреб.

І, справді, українці в Ню Гейвен уявляють собою свідому Громаду, яка має інтереси громадські, культурні, політичні.

Так, в році 1953-му було організовано Листопадові Сходини та Академії в річницю проголошення Самостійности та Соборности України.

З приводу виборів посадника міста, Управа Відділу запросила обох кандидатів на посадника на передвиборчі віча.

Взагалі Громада в Ню Гейвен підтримує ближчі зв'язки з управою міста. Наслідком того є вельми прихильне ставлення до українців з боку посадника міста — п. Р. Лії, що урочисто обіцяв щорічно, в день 22 Січня вивішувати український національний прапор поруч американського. На цей свій прапор українські громадяни м. Ню Гейвен зібрали 220 долярів.

Другою додатньою сторінкою праці Відділу — є зв'язок українців м. Ню Гейвен з політичними американськими чинниками. До них належать — сенатор Буш, конґресмен Кретеллі, голова стейтового Сенату — Леві та інші. Управа Відділу й далі має на увазі поширювати ці зв'язки.

Як видно з Бюлетеню, Відділ надає особливої уваги справі Народного Фонду. І, справді, в 1953 році Управа зорганізувала для праці 13 збірщиків і 9 з них зібрали 1,274 доляри, підкреслюючи тим, що головно персональна збірка дає найкращий вислід. Між іншим, Управа зазначає, що головною перешкодою в збірковій акції не була відмова від плачення Нац. Датку, але брак збірщиків.

Для збору Нац. Датку потрудились П. п. інж. Євген Лукомський, мґр. Іван Телюх, Василь Гачкевич, Антін Малащук, Михайло Лісевич, Євген Козюпа, Іван Голубович, д-р Роман Миколаєвич та Михайло Дуда.

А всю працю в Ню Гейвен в 1953-1954 році провадила Управа Відділу, в складі — д-р Роман Миколаєвич, Іван Заковоротний, інж. Євген Лукомський, мґр. Іван Телюк, інж. Богдан Кізима, Михайло Лісевич, Василь Гачкевич, Євген Кезюта та Михайло Дуда.

Всім їм належиться велике признання за безінтересовну корисну громадську працю.

В. П.

Ню Йорк, Н. Й.

З діяльности Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій.

Після відбуття Річних Загальних Зборів 22 травня 1954 р., де одноголосно переобрано на голову п. Петра Кучму, Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку — Філія УККА, приступив до випрацювання пляну своєї дальшої праці. Президіяльно полагоджено поточні справи, зв'язані із працею секретаріяту та остаточно винаймлено в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку при 142 Друга Евеню домівку — кімната ч. 42, де кожного пообіду секретар та референт Народного Датку УККА на Ню Йорк мґр. Ів. Вишник полагоджує всі справи й де організації можуть вже зголошувати свої імпрези. На засіданню Управи дня 10 липня вирішено відбути дня 19 вересня 1954 р. величаву Протестаційну Маніфестацію проти совєтської ґльорифікації 300-ліття Переяславської „угоди" в величавій залі Мангеттен Сентер при співучасти всіх організацій Ню Йорку та метрополітальної округи, що повинні прибути зі своїми американськими, національними та організаційними прапорами.

Маніфестація крім протесту проти 300-ліття поневолення України Москвою, має запротестувати проти нового способу народовбивства — масового переселення компактних українських мас до південно-східнього Сибіру, Сахаліну й Казахстану.

На тім засіданні культурно-освітня референтка п-ні Ірина Повзанюк заподала подрібний плян праці своєї референтури, яка плянує скликати всіх культурно-осв. референтів членів організацій Комітету Об'єднаних, в цілі координації їх дій. Крім того заплановано цьогорічний шкільний рік розпочати діточим концертом. Секретаріят зачитав ряд обіжників УККА та повідомлення-подяку НТШ, якому із цьогорічного Шевченківського Концерту прийшло $533.10 прибутків.

Комітет застановлявся над справою будови укр. прав. церкви в Парижу, Укр. Школи в Ню Йорку, 40-ліття УСС-ів, 70-ліття жіночого руху, Комітетом одного мільйона підписів проти прийняття Червоного Китаю до Об'єднаних Націй, своєю книгою про УПА в англ. мові, яку на 1,000 дол. зобов'язався закупити УККА і т. п.

Як видно із цього допису імпрезова Комісія очолювана першим містоголовою д-ром Василем Вишиваним та членами: мґр. Вас. Захарчук, д-р Ол. Соколишин й мец. Р. Гуглевич не дармує.

Д-р О. С.

Американські товариства боронять Коста Ріку проти Нікараґви

Ню Йорк, Н. Й. — Американський Комітет Міжамериканського Товариства для оборони демократії і волі та Післявоєнна Світова Рада вислали спільну депешу до державного секретаря Джана Фостера Доллеса, протестуючи проти здогадних пригтувань президента Нікараґви Анастазія Сомози до нападу на Коста Ріку. В цій депеші згадані товариства домагаються, щоб ЗДА допомогли запобігти новому збройному конфліктові в західній гемісфері, де окремі диктатори стараються знищити волю і поступ. Цю депешу підписали за Товариство Френсис Р. Ґрант, а за Раду — її голова Норман Томас.

Франція скріплює війська в Північній Африці

Туніс. — Поруч із заходами в справі переведень устроєвих реформ в Тунісії й Марокко, Франція повела скріплення війcькових частинами „пацифікаційну" акцію проти націоналістичних терористів. В гористій околиці краю скинено парашутистів для ліквідації націоналістичних арабських гнізд спротиву. Також у Фезі, в Марокко, важко озброєні частини війська і поліції зайняли вулиці, щоб не допустити до повторення демонстрацій, які попереднього дня привели до 14 людських жертв. Новий туніський прем'єр Таґар бен Аммар скомплектував уже свій уряд і подав його до відома Франції, але в Парижі невдоволені, що він включив у свій кабінет лише членів націоналістичної партії, поминувши всі інші.

Банністер побив знову рекорд швидкости

Д-р Роджер Банністер, молодий англієць, побив Джана Ланді, австралійця, в традиційних британських перегонах під назвою „Миля сторіччя". Простір 1 милі Банністер перебіг в часі 3 хвилини 58,8 секунд, залишаючи свого противника на 5 ярдів позаду себе. Банністер дігнав і перегнав свого противника щойно на просторі останніх 100 ярдів. Це був третій випадок в історії, що 1 милю перебіг хтось в коротшому часі, як 4 хвилини.

Повітряно-морські маневри НАТО

Норфолк, Вірджінія. — Великі військові повітряно-морські маневри держав, що належать до Північно-Атлантийського Оборонного Пакту, призначено на 14-21 вересня ц. р. Ці маневри матимуть назву „Блекджек", і в них братимуть участь Франція, Портуґалія, Англія та ЗДА. Маневри відбуватимуться в обширі Іберійського півострова, Ґібралтару і північно-східньої Африки, а керуватиме ними адмірал сер Мікель Денні і маршал сер Джан Тирпмен з Англії. Під час вправ звертатимуть увагу на співпрацю між окремими командами та на їхній зв'язок.

Незвичайний лік проти простуди

Ню Йорк, Н. Й. — Д-ри Мортон С. Біскайнд і Вільям Кода Мартін повідомляють у статті в „Амерікен Джернал оф Дідджестів Дісізіс", що вони з успіхом лікували простуджених осіб новим ліком, який видобули з білої частини шкурнок овочів цитрусових рослин, головним чином цитрини. Ця субстанція, виділена від шкурники в рекордовому темпі лікує усі віддихові проводи, почнаючи від звичайної простуди аж до гострої ангіни та інфлюенци. Лікарі повідомляють, що у всіх майже випадках вилікування настало протягом 8-48 годин, а пересічно протягом 24 годин. Ба випадки, які не були вилікувані — це старша жінка з гострим плевритом та мала дитина. Ця лікувальна субстанція називається „citrus flavonoids". Лікарі припускають, що новий лік не нищить зарязків (вірусів) недуги, але скріплює заатаковані зарязками слизові оболони, і тої організм мобілізує свої сили і перемагає недугу.

Комуністи підтримуватимуть прихильних їм кандидатів

Ню Йорк, Н. Й. — 150 комуністичних делеґатів із 24 стейтів ЗДА на закритих зборах визначили свою тактику під час виборів восени цього року. До делеґатів промовляв член партійного крайового комітету Петтіс Перрі, який твердив, що комуністи повинні голосувати тільки за тих кандидатів, які в свою програму включать такі три пункти: 1. Визнання, що СССР може мирно співіснувати з капіталістичними державами і що з Совєтами треба в цій справі переговорювати. 2. Допущення до Об'єднаних Націй комуністичного Китаю. 3. Поширення торгівлі з комуністичними державами. — Крім того комуністичний провід вирішив видрукувати мільйон виборчих летючок і вести кампанію за амнестією для засуджених комуністів. Своєю виборчою програмою комуністи хочуть баламутити фармерів і робітників та підбурювати негритянське населення проти уряду ЗДА.

ВСЯЧИНА

80-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДИН ГЕРБЕРТА ГУВЕРА

Бувший президент ЗДА Герберт Гувер відпочиває тепер в Каліфорнії і почувається дуже добре перед 80-річчям з дня народин, яке припадає на вівторок 10 серпня цього року. Він святкуватиме свої уродини в Вест Бренчі, Айова, де він народився. Під час відпочинку Гувер приготовляється до промови, яку виголосить в день своєї уродин, і яку надаватимуть різні радіостанції. Він відмовився сказати цікавим журналістам, що буде темою його промови. Щойно після уродин, в середу 11 серпня, він обіцяв відбути пресову конференцію в Сідер Репідс, Айова.

ДВА КОНҐРЕСМЕНИ ПРОТИ ПОДЯКИ ГЕНЕРАЛОВІ МЕКАРТУРОВІ

В Палаті Репрезентантів внесено пропозицію, щоб генералові армії Даґласові МекАртурові Конґрес висловив свою „глибоку вдячність і постійне признання" за його заслуги для ЗДА. Але до ухвалення цієї резолюції потрібна одноголосність всієї палати, а два демократичні конґресмени Герман П. Еберґартер з Пенсилвенії і Еменюел Селлер з Брукліна спротивилися цій пропозиції.

ПРЕСВІТЕРІЯНИ ДОПУСКАЮТЬ ЖІНОК НА СВЯЩЕНИКІВ

Світовий Пресвітеріянський Союз на своїх 17-их генеральних зборах в Прінстоні, Ню Джерзі, маленькою більшістю прийняв резолюцію, щоб жінки могли бути священиками. За цією резолюцією голосували 66 голосів, а проти 65. Внескодавець заявив, що статева різниця не повинна бути перешкодою бути священиком, бо треба використовувати всі таланти, без огляду на їхню стать.

ПІСЛЯ ШЛЮБУ ПІШЛИ ДО ЯСКИНІ ЛЕВІВ

Втихомирювач левів в Абердіні в Південній Африці Бюбі Маєрс і його дружина Ніомері Кілієн зараз після шлюбної церемонії таки в весільних строях пішли до циркової клітки, де знаходилося п'ять левів, які пан молодий поскромлює, бо це його фах, і яким він представлявся в новій ролі — чоловіка. Молода своєю згодою війти до цієї клітки виявила свій „послух" чоловікові.

ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ НАГНАЛО ДВОХ ЛІКАРІВ З ПИТСБУРҐУ

Два лікарі на питсбурзькому летовищі зачинили свої лікарські кабінети, бо не мали пацієнтів. До 4 серпня — від 15 липня — вони обидва не мали ані одного пацієнта. Ці лікарі — це д-ри В. А. Рюмберґер та Джан В. Маратта. Вони сказали: „Добре здоров'я урядовців та пасажирів змусило нас з'їхати звідси".

ЗЕМЛЯ ДЛЯ СОСНИ З УСІХ СТЕЙТІВ ЗДА

Цього місяця, 27 і 28 серпня, засадять сосну недалеко фарми президента Айзенгавера в Ґеттисбурґу, Па., під яку покладуть землю з усіх 48 стейтів ЗДА та з Аляски і Гаваїв. Зробили вони це на згадку того, що 36 років тому в цьому місці відбувалися військові вправи танкового батальйону, яким командував тоді теперішній президент, а тодішній капітан Двайт Д. Айзенгавер. Не знати, чи сам президент буде на цій параді, бо він буде тоді на відпочинку в Денвері, Колорадо.

НОВА УПРАВА БРАТСТВА „ДИВІЗІЙНИКІВ" У НІМЕЧЧИНІ

Загальні Збори Братства колишніх вояків І-ої Української Дивізії УНА відбулися 31 липня 1954 р. у Мюнхені в присутності 50 членів Товариства. Після вислухання звітів і признання абсолюторії уступаючим членам Управи, вибрано нову Крайову Управу, Контрольну Комісію і Товариський Суд у такому складі: голова — Роман Тимкевич, члени Управи — М. Березюк, А. Микулин, В. Демчук, Я. Яримович і заступники п. п. В. Керод і В. Стецишин. Контрольну Комісію очолив Ф. Кордуба а Товариський Суд М. Мартинець.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ відд. 8, повідомляє, що звичайні збори відбудуться в неділю, 15-го серпня, в залі Амер. Укр. Клюбу при 13 Washington St., о год. 2-ій пополудні. Проситься членство прибути і обговорити справу закінчення сезону на „Союзівці". Наш відділ обов'язково повинен взяти участь. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

БАЛТИМОР, МД. — Бр-во Пр. Тройці відд. 320, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го серпня, о год. 1:30 пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглости. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира відділ 130, відбудуться в суботу, 14-го серпня, о год. 8-ій в домі Укр. Кат. Ветеранів, 33 ist 7 вул. В програмі зборів звіт з діяльности управи, звіт контрольної комісії і біжучі справи. Перед зборами можна вплатити членські вклади. Проситься прибути на означений час. — І. Малець, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, відділ 206, відбудуться в неділю, 15-го серпня в парохіяльній залі при 74 Ґеррис Евеню, о год. 1-ій попол., точно. Просимо всіх членів прибути на ці збори будуть важні справи до обговорення і до полагодження. Вписуйте своїх дітей і знакомих в ряди членів У. Н. Союзу. — М. Чаґарин, предс.; І. Кокольський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ відд. 371, відбудуться в п'ятницю, 13. серпня, о год. 8-ій ввечорі, в Січовій залі при 506 — 18 Ave., Newark, N. J. Проситься членів прибути і вирівняти свої залеглости з вкладками на збори відділу. — В. Гнатик, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Варанюк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського відд. 219, повідомляє своїх членів, що чергові збори відбудуться в суботу, 14-го серпня, о год. 7:30 вв., в церковній залі, 675 South 19th St. Просимо всіх членів явитися на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Відділ 397 повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 14-го серпня від год. 7:30 до 8-ої вечором і в неділю, 15-го від 12 до 2-ої попол. Члени, що залягають з вкладками повинні їх вирівняти. — О. Штогрин, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Б-во св. Кирила і Методія, відділ 88, повідомляє своїх членів що місячні збори відбудуться в дуже важній справі відбудуться в неділю, 15-го серпня, зараз по Службі Божій де звичайно. Просимо всіх членів прибути на збори і вирішити ці справи якслід. — Уряд.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Б-во св. Димитрія, відд. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14-го серпня, о год 7-ій ввечорі, в укр. залі. Довгуючих членів проситься вирівняти свої вкладки бо інакше будуть суспендовані. — М. Брус, пр.; В. Заготський, кас.; Д. Мушастий, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. І. Хрестителя, відд. 270, відбудуться в неділю, 15-го серпня, о год. 3-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прибути на збори і виповнити залеглі місячні вкладки до Братства. — Уряд.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ відд. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го серпня, о год. 2-ій пополудні, в залі парафіяльній, 45-47 Говп Евеню, Пасайк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівняти свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Уряд.

БРИДЖПОРТ, КОНН.—Т-во Українська Січ відд. 59, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 14-го серпня, в У. Н. Домі при ч. 517 Галет вул., точно о год. 7:30 ввечорі. Проситься всіх членів прибути на збори, та вирівняти свої місячні вкладки бо інакше поступиться після статута. Буде обговорена справа в який спосіб збільшити наш відділ і У. Н. Союз. — Управа.

З друзями з Калиша, пластовою братією та громадянством — ділюся трагічною вісткою, яка наспіла з Парижа:

†

АРТИСТ — МАЛЯР

пл. сен. Анатоль ЯБЛОНСЬКИЙ,

нар. 3 липня 1912 р., в Києві — помер в дні 11 липня 1954 р. зі злиднів і голоду — в Парижі.

Похорон відбувся дня 26 липня 1954 р. також.

Спи спокійно Дорогий Друже.

Нехай чужа земля буде Тобі легкою.

пл. сен. В. МЕЛЬНИК

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в члени якої повинно забрати Вас членів з Вашої сем'ї. Во належати до УНСоюзу, значить належати до своєї організації та їдейного загалу, яким творить і веде наше громадське життя

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ.

Мово Рідна — Буквар-Читанка — І. Коріцький	$2.00
Нова початкова читанка — І. Шкляник	$1.40
Україна земля моїх батьків — Ю. Сірий	$1.25
Граматика української мови — О. Панейко	$2.00
Українська мова — В. Романенчук	$.85
Географія України — М. Дольницький	$1.50
IV Читанка — Матвійчук	$.75

Замовлення враз із належитістю слати на адресу:

"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ENGLISH LANGUAGE
BOOKS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

History of Ukraine—Hrushevsky	$5.00
Story of Ukraine—Manning	3.75
Ivan Franko—Cundy	4.50
One of fifteen million — N. Prychodko	3.00
Taras Shevchenko, Poet of Ukraine—Manning	2.50
The Ukraine: A Submerged Nation—Chamberlin	1.75
Spirit of Ukraine—Snovyd	1.00
Spirit of Flame — Lesya Ukrainka	5.00
Twentieth Century Ukraine—Manning	3.50
Ukraine and Its People—Mirchuk	5.00
Ukraine under the Soviets — Manning	3.50
Ukrainian Resistance	3.00
Ukrainians in the United States—Halich	2.50
Ukrainian Revolution—Reshetar	5.00
The National Problem of the Soviet Union — R. Smal-Stocky	6.00
The Ukrainian Insurgent Army in Fight for Freedom	3.25
Moses—Franko	0.50
Shevchenko and Women—Myshuha	0.50
Ukraine and American Democracy—Myshuha	0.50
Refugees are People—Dushnyk	0.50
Ukrainian National Movement — Shumeyko	0.35
Ivan Franko — Shumeyko	0.35

"SVOBODA" BOOK STORE
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 3323. Заздрісне серце.

Залишивши Гемнона, Тарзан поспішив до апартаментів Немони, шукаючи в своєму умі пляну, як би допомогти своїм приятелям.

MEANWHILE, IN THE PALACE, TOMOS WAS CLOSETED WITH NEMONE. "WELL, TOMOS," SHE DEMANDED. "SPEAK QUICKLY AND LEAVE. I AM EXPECTING TARZAN."

Тим часом, в палаці Немони Томос радився віч-на-віч з Немоною. Так добре, Томосе, — домагалася вона. — Скажи швидко і відійди. Я очікую Тарзана.

— Це ж саме про Тарзана я хотів би говорити, — улесливо сказав Томос. — Він змовляється з Гемноном і Тудосом проти вашої Величности. Його нагорода — Дорія!

"TARZAN AND GEMNON QUARRELED OVER DORIA," HE CONTINUED BLANDLY. "IT WAS GEMNON WHO TRIED TO MURDER TARZAN." "SOMEONE," NEMONE WHISPERED FURIOUSLY "SHALL DIE FOR THIS!"

Тарзан і Гемнон сперечалися за Немону, підлесливо продовжував він, — Це був Гемнон, хто пробував вбити Тарзана. — Хтось, за це згине! — дико шепнула Немона.